

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ІННОВАЦІЙ У РОЗВИТКУ РОЗУМОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ

MODERN APPROACHES TO FORMATION OF PREPAREDNESS OF FUTURE EDUCATORS FOR INNOVATIONS IN THE DEVELOPMENT OF MENTAL ABILITIES OF PRESCHOOLERS

Актуальність статті обумовлена більшістю високими вимогами, що висуваються до підготовки сучасних педагогічних кадрів інноваційного типу, зокрема вихователів закладів дошкільної освіти. Майбутні вихователі повинні володіти інноваційними технологіями організації розвивального предметно-ігрового середовища.

Метою статті є наукове обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності методики роботи з формування готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дітей дошкільного віку.

Проаналізовано трактування вченими поняття «готовність до інноваційної діяльності» та різні підходи до її формування у майбутніх вихователів. Уточнено сутність поняття «готовність майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників». Констатовано, що сьогоденні недостатньо розкриті проблема формування готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників.

Описано етапи експериментального дослідження (констатувальний, формувальний, контрольний), сутність якого полягає у вивченні стану сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників і розробленні оптимальної методики для підвищення ефективності її підготовки. Визначено компоненти (когнітивний, операційний, мотиваційно-цільовий) і показники сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників.

Охарактеризовано рівні сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників (високий, середній, низький). Запропоновано діагностичну методику для визначення ступеня прояву показників, розроблено систему їх оцінювання. Представлено результати констатувального експерименту. Задля підвищення рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників зі студентами експериментальної групи на формувальному етапі була розроблена та впроваджена спеціальна методика роботи (інноваційні лекційні та семінарські заняття, інтелектуальний тренінг, ділові та інтелектуальні ігри). Для перевірки ефективності розробленої формувальної методики проведено контрольний етап експерименту зі студентами контрольної та експериментальної груп. Представлено результати контрольного експерименту, які доводять ефективність запропонованої формувальної методики.

Ключові слова: вища освіта, майбутні вихователі, інновації у розвитку розумових здібностей дошкільників, компоненти, показники, рівні, формування готовності, готовність до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників.

The relevance of the article is due to the higher requirements for the training of modern teaching staff of an innovative type, including teachers of preschool education institutions. Future educators should be proficient in innovative technologies for organizing a developing subject-play environment.

The purpose of the article is the scientific substantiation and experimental verification of the effectiveness of the methodology of work on the formation of the readiness of future educators for innovations in the development of the mental abilities of preschool children.

The interpretations by scientists of the concept of "readiness for innovative activity" and various approaches to its formation among future educators have been analyzed. The essence of the notion "readiness of future educators for innovations in the development of mental abilities of preschoolers" has been clarified. It is stated that today the problem of forming the readiness of future educators for innovations in the development of mental abilities of preschoolers has not been sufficiently disclosed.

The stages of experimental research (ascertaining, forming, control), the essence of which consisted in studying the state of formation of the readiness of future educators for innovations in the development of mental abilities of preschoolers and the development of optimal methods to increase the effectiveness of its preparation, are described. The components (cognitive, operational, motivational-target) and indicators of the formation of the readiness of future educators for innovations in the development of mental abilities of preschoolers have been determined. The levels of formation of the readiness of future educators for innovations in the development of mental abilities of preschoolers (high, medium, low) are characterized. A diagnostic technique is proposed to determine the degree of manifestation of indicators and a system for their assessment has been developed. The results of the ascertaining experiment are presented. In order to increase the level of formation of the readiness of future educators for innovations in the development of mental abilities of preschoolers with students of the experimental group, at the formative stage, a special method of work was developed and implemented (innovative lectures and seminars, intellectual training, business and intellectual games). To check the effectiveness of the developed formative technique, a control stage of the experiment was carried out with students from the control and experimental groups. The results of the control experiment,

УДК 378.22: 373.2

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/34-2.16>

Кудрявцева О.А.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри дошкільної педагогіки
Південноукраїнського національного
педагогічного університету
імені К.Д. Ушинського

proving the effectiveness of the proposed formative technique, are presented.

Key words: *higher education, future educators, innovations in the development of mental*

abilities of preschoolers, components, indicators, levels, formation of readiness, willingness to innovate in the development of mental abilities of preschoolers.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

В сучасних умовах реформування вищої педагогічної освіти України набула актуальності проблема оновленої підготовки педагогічних кадрів інноваційного типу, зокрема вихователів для закладів дошкільної освіти. В Законі України «Про вищу освіту» зазначається, що основними завданнями закладу вищої освіти є провадження на високому рівні освітньої діяльності, забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності [10].

У Базовому компоненті дошкільної освіти (новій редакції) в освітньому напрямі «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» зазначається, що результатами освіти дитини стосовно цього напрямку є наявність пізнавальної мотивації, інтерес до завдань, пов'язаних з інтелектуальним напруженням, здатність досліджувати предмети та об'єкти дійсного світу, виявляти в них спільне й відмінне, використовувати прийоми порівняння, вміння аналізувати, узагальнювати, класифікувати, групувати предмети та об'єкти, робити висновки та узагальнення, таким чином, приділяється значна увага розвитку розумових здібностей дитини [1, с. 10–11].

Майбутній вихователь закладу дошкільної освіти – здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 «Дошкільна освіта», як зазначається у Стандарті вищої освіти України, повинен бути здатним до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього та дошкільного віку; вміння володіти технологіями організації розвивального, предметно-ігрового, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього й дошкільного віку [11, с. 8, 11].

Отже, окреслена проблема формування готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивченню різних аспектів підготовки майбутніх педагогів, зокрема майбутніх вихователів ЗДО, до використання інноваційних технологій у професійній діяльності у процесі навчання у ЗВО, присвячені праці вітчизняних та зарубіжних педагогів і психологів.

Підготовка майбутніх вихователів до різних напрямів виховання дошкільників була предметом дослідження таких науковців, як В.Г. Бутенко, Т.Д. Величко, Н.Б. Бондаренко, С.М. Гаврилюк, О.М. Доманюк, К.А. Киричек, Т.М. Лесіна, Н.В. Машковецька, С.А. Петренко.

Підготовці майбутніх вихователів до інновацій у різних напрямках виховання дошкільників присвячені експериментальні дослідження таких учених, як Н.П. Гончар, О.П. Демченко, С.О. Довбня, І.М. Дичківська, Г.І. Іванюк, О.В. Ільченко, О.Г. Косенчук, Н.В. Косило, О.О. Кравчишина, В.Б. Легін, М.Р. Лах, Я.В. Матюшинець, С.П. Нечай, Н.Б. Осіп, І.А. Оніщук, С.Ю. Осадчук, М.С. Савченко, Л.В. Тернова. Особливий інтерес мають дослідження Н.П. Гончар (підготовка до використання технологій розвитку творчої уяви дітей, ігрових технологій), С.О. Довбні (підготовка до використання технологій естетичного розвитку дошкільників, технологій екологічної освіти), Г.І. Іванюк (підготовка до використання Smart-технологій у розвивальному середовищі ЗДО), О.В. Ільченко (підготовка до використання технологій поліхудожнього виховання), М.Р. Лах (підготовка вихователів до використання таких технологій, як «Школа Ейдетики» Е. Менш, ігрова технологія Г. Селевко, технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера, «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей» М. Єфименка, «Будинок вільної дитини» М. Монтесорі), С.Ю. Осадчук («Творчий куррікулум» (розвиток творчості і фізичне виховання), «Розвиваюча взаємодія Бенк Стріт (у соціалізації дитини), куррікулум Реджіо Еміліа (у дослідницькій діяльності), «Профільне навчання за гавайською системою» (мовний, розумовий і соціальний розвиток дітей)), М.С. Савченко (підготовка до використання ТРВЗ у роботі з дошкільниками).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Узагальнення цих матеріалів дало нам змогу визначити, що вчені приділяють велику увагу формуванню готовності майбутніх вихователів до інноваційної педагогічної діяльності. Однак ще недостатньо розробленим є питання формування готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників.

Мета статті полягає в тому, щоб науково обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики роботи з формування готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Вважаємо важливим розглянути трактування дослідниками поняття «готовність».

Т.Д. Величко готовність майбутніх вихователів до формування ціннісних орієнтацій у старших дошкільників розглядає як особистісне утворення,

яке характеризується сукупністю гуманістичних та духовно-практичних ціннісних орієнтацій, фаховою підготовкою до формування ціннісних орієнтацій у старших дошкільників [2, с. 6].

С.А. Петренко вважає, що професійна готовність майбутніх вихователів до формування у дошкільників основних рухових умінь і навичок становить сукупність педагогічних умінь та залежить значною мірою від спрямованості педагога, його професійних знань та здібностей [9, с. 8].

Н.П. Гончар обґрунтовує готовність майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій як інтегроване особистісне утворення, яке завдяки сформованій системі професійних знань, умінь, навичок та особистісних якостей забезпечує компетентне виконання професійної діяльності [3, с. 22].

Н.В. Косило, О.Б. Нич, К.С. Балаєва визначають готовність вихователів до застосування інноваційних технологій як результат і складник професійної готовності до педагогічної діяльності загалом; інтегровану особистісну якість, що є базисною для інноваційної компетентності та забезпечує ефективність вирішення завдань дошкільної освіти [7, с. 87].

Г.І. Іванюк, Я.В. Матюшинець готовність вихователя до проектування розвивального середовища засобами інноваційних технологій розглядають у п'яти аспектах, а саме технологічному, інформаційно-комунікаційному, педагогічному, психологічному, санітарно-гігієнічному [6, с. 526].

Вважаємо найбільш вдалим та спираємось на тлумачення цього поняття Т.М. Лесіною, яка розглядає готовність майбутніх вихователів до розвитку соціальних умінь і навичок у дошкільників у трьох таких взаємопов'язаних напрямках: як складне, інтегративне й динамічне педагогічне явище; як особистісно-професійна якість майбутнього фахівця; як результат професійної підготовки здобувача вищої освіти до професійної діяльності [8, с. 13].

З огляду на це уточнимо сутність поняття «готовність майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників», під яким розуміємо багатогранне педагогічне явище, що характеризує майбутнього педагога дошкільної освіти як суб'єкта освітньо-професійної діяльності, який усвідомлює значення інновацій у розумовому розвитку дошкільників і здатний використовувати інноваційні технології у розвитку розумових здібностей дітей дошкільного віку.

Розглянемо різні підходи вчених до формування готовності вихователів до інноваційної професійної діяльності.

Н.П. Гончар пропонує в процесі формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій у ЗДО застосовувати такі форми (лекції, практичні заняття, спецкурс, само-

стійна робота студентів, педагогічна практика) та методи організації освітнього процесу (проблемно-пошуковий виклад теоретичного матеріалу, технології дискусійного характеру, моделювання казкової реальності, створення творчих проєктів, ділові педагогічні ігри, самостійне вирішення педагогічних завдань з подальшим оцінюванням виконаної роботи) [3, с. 87].

О.П. Демченко розробила спеціальну систему підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти до розвитку соціальної обдарованості дітей, яка включає використання в аудиторній та позааудиторній роботі інтерактивних технологій для розвитку студентів як суб'єктів просторотворення та оволодіння сучасними технологіями розвитку в дошкільників здібностей; організацію науководослідної роботи студентів (діяльність наукових гуртків, підготовка наукових робіт на всеукраїнські конкурси, підготовка наукових статей тощо) [4].

Г.І. Іванюк, Я.В. Матюшинець під час формування готовності майбутніх педагогів дошкільної освіти до проектування розвивального середовища засобами Smart-технологій пропонують систематично організовувати самостійну навчально-пошукову роботу студентів за допомогою різноманітного програмового забезпечення, створення студентами власних блогів для звітування виконаної роботи під час практик, створення проєктів, різноманітних дидактичних портфоліо вихователя ЗДО [6, с. 527].

Має особливий інтерес запропонована С.О. Довбнею система роботи з формування готовності майбутніх вихователів до впровадження інновацій у роботі з дітьми, що передбачає організацію різноманітних форм читання лекцій (лекція-диспут, лекція-ділова гра, скап-лекція), проведення інтерактивних семінарських і практичних занять, спрямованих на розвиток активної розумової діяльності студентів, різні види завдань для СРС, спрямованих на розвиток творчості, індивідуальних здібностей, підвищення професійної компетентності майбутніх фахівців (створення відеоряду з презентацією інноваційних педагогічних технологій, написання авторської казки з її презентацією, складання коректурних таблиць з розробленням вправ та ігор для роботи з ними, презентація портфоліо) [5, с. 41–42].

Експериментальне дослідження проводилось на базі Університету К.Д. Ушинського, а саме факультету дошкільної педагогіки та психології. В експерименті взяли участь 50 здобувачів вищої освіти II курсу денної форми навчання спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

Для вивчення стану готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників та перевірки запропонованої методики роботи для підвищення ефективності її формування був проведений педагогічний експе-

римент (констатувальний, формувальний, контрольний етапи). Задля визначення наявного рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку мислення дошкільників був проведений констатувальний етап експерименту, на якому було визначено такі компоненти та показники сформованості готовності студентів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників:

– когнітивний (загальний стан інтелектуального розвитку здобувачів вищої освіти, обізнаність майбутніх вихователів про особливості розвитку розумових здібностей дошкільників; обізнаність майбутніх вихователів із засобами, методами та формами розвитку розумових здібностей дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти, обізнаність з інноваційними технологіями розвитку розумових здібностей дітей дошкільного віку (технологія Н. Гавриш з використання коректурних таблиць; технологія роботи з дидактичними матеріалами М. Монтессорі; технологія формування енциклопедичних знань Г. Домана; логічні блоки З. Дьєнеша; теорія розвитку винахідницьких завдань Г. Альтшуллера); обізнаність зі специфікою організації освітнього процесу у певній віковій групі закладу дошкільної освіти;

– операційний (уміння організувати освітній процес з розвитку розумових здібностей дошкільників; уміння використовувати інноваційні технології у розвитку розумових здібностей дошкільників (технологія Н. Гавриш з використання коректурних таблиць; технологія роботи з дидактичними матеріалами М. Монтессорі; технологія формування енциклопедичних знань Г. Домана; логічні блоки З. Дьєнеша; теорія розвитку винахідницьких завдань Г. Альтшуллера); уміння планувати й прогнозувати можливі результати розвитку розумових здібностей дошкільників засобами інновацій);

– мотиваційно-цільовий (наявність усталеної настанови на розвиток розумових здібностей дошкільників у віковій групі закладу дошкільної освіти; наявність інтересу до інноваційної діяльності у розвитку розумових здібностей дошкільників; прагнення до самоосвіти та саморозвитку, вдосконалення організації освітнього процесу з використанням інноваційних технологій у розвитку розумових здібностей дітей).

Охарактеризовано рівні сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників, такі як високий, середній, низький.

До високого рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників віднесено студентів, для яких характерний високий рівень інтелектуального розвитку, які повністю обізнані про всі особливості розвитку розумових здібностей дошкільників; обізнані із засобами, мето-

дами та формами розвитку розумових здібностей дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти; повністю обізнані з інноваційними технологіями розвитку розумових здібностей дітей дошкільного віку (технологія Н. Гавриш з використання коректурних таблиць; технологія роботи з дидактичними матеріалами М. Монтессорі; технологія формування енциклопедичних знань Г. Домана; логічні блоки З. Дьєнеша; теорія розвитку винахідницьких завдань Г. Альтшуллера); обізнані зі специфікою організації освітнього процесу у певній віковій групі закладу дошкільної освіти; вміють правильно організувати освітній процес з розвитку розумових здібностей дошкільників; вміють правильно використовувати інноваційні технології у розвитку розумових здібностей дошкільників (технологія Н. Гавриш з використання коректурних таблиць; технологія роботи з дидактичними матеріалами М. Монтессорі; технологія формування енциклопедичних знань Г. Домана; логічні блоки З. Дьєнеша; теорія розвитку винахідницьких завдань Г. Альтшуллера); вміють планувати й прогнозувати можливі результати розвитку розумових здібностей дошкільників засобами інновацій; в них наявна усталена настанова на розвиток розумових здібностей дошкільників у віковій групі закладу дошкільної освіти; наявний стійкий інтерес до інноваційної діяльності у розвитку розумових здібностей дошкільників; майбутні вихователі прагнуть до самоосвіти та саморозвитку, вдосконалення організації освітнього процесу з використанням інноваційних технологій у розвитку розумових здібностей дітей.

До середнього рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників віднесено студентів, для яких характерний середній рівень інтелектуального розвитку, які володіють неповною інформацією про особливості розвитку розумових здібностей дошкільників (знають визначення основних понять, але знають не всі вікові особливості розвитку розумових здібностей дітей); обізнані із засобами, методами та формами розвитку розумових здібностей дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти, але не можуть самостійно визначити найефективніші з них у певних ситуаціях, знають назви інноваційних технологій розвитку розумових здібностей дошкільників, але обізнані із сутністю лише деяких із них (знають лише технологію роботи з дидактичними матеріалами М. Монтессорі; технологію Н. Гавриш з використання коректурних таблиць); недостатньо обізнані зі специфікою організації освітнього процесу у певній віковій групі закладу дошкільної освіти; не завжди вміють правильно організувати освітній процес із розвитку розумових здібностей дошкільників, потребують консультацій викладача під час організації

різних форм роботи з дітьми; вміють правильно використовувати лише деякі інноваційні технології у розвитку розумових здібностей дошкільників (технологію роботи з дидактичними матеріалами М. Монтесорі; технологію Н. Гавриш з використанням коректурних таблиць); вміють планувати, але не завжди правильно прогнозують можливі результати розвитку розумових здібностей дошкільників засобами інновацій; у них розвинене переважно позитивне ставлення до розвитку розумових здібностей дошкільників у віковій групі закладу дошкільної освіти; наявний нестійкий інтерес до інноваційної діяльності у розвитку розумових здібностей дошкільників; майбутні вихователі прагнуть до самоосвіти та саморозвитку, вдосконалення організації освітнього процесу, але використовують лише деякі інноваційні технології у розвитку розумових здібностей дітей.

До низького рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників віднесено студентів, для яких характерний низький рівень інтелектуального розвитку, які мають занадто поверхневі знання про особливості розвитку розумових здібностей дошкільників (знають лише декілька основних понять); поверхневі знання про засоби, методи та форми розвитку розумових здібностей дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти, знають тільки назви інноваційних технологій розвитку розумових здібностей дошкільників, але зовсім не знають їх змісту; мають поверхневі знання про специфіку організації освітнього процесу у певній віковій групі закладу дошкільної освіти; відчують значні труднощі під час організації освітнього процесу з розвитку розумових здібностей дошкільників; не вміють використовувати інноваційні технології у розвитку розумових здібностей дошкільників; не вміють планувати й прогнозувати можливі результати розвитку розумових здібностей дошкільників засобами інновацій; у них спостерігається байдуже ставлення до розвитку розумових здібностей дошкільників у віковій групі закладу дошкільної освіти; у них немає інтересу до інноваційної діяльності щодо розвитку розумових здібностей дошкільників; майбутні вихователі не прагнуть до самоосвіти та саморозвитку, вдосконалення організації освітнього процесу з використанням інноваційних технологій у розвитку розумових здібностей дітей.

Для визначення ступеня прояву визначених показників було підібрано та використано такі діагностичні методики, як тест Р. Амтхауера «Тест структури інтелекту», тест «Визначення загальних здібностей» (Г. Айзенк), тест-опитувальник «Що я знаю про особливості розвитку розумових здібностей дошкільників?», тест-опитувальник для виявлення знань студентів з інновацій у дошкіль-

ній освіті, діагностувальні педагогічні завдання та діагностувальні ділові ігри для оцінювання умінь здобувачів вищої освіти використовувати інновації у розвитку розумових здібностей дошкільників, тест «Самооцінка інноваційної компетентності педагога», «Опитувальник для оцінки мотивації досягнення мети» (Т. Елерс), тест-анкета О. Сергєєнкової «Самооцінка здатності до самоосвіти і саморозвитку особистості».

Розроблено таку систему оцінювання визначених показників: 0–1 бал – показник не проявляється зовсім або проявляється поверхнево; 2 бали – показник проявляється недостатньо; 3 бали – показник проявляється повністю.

Було розроблено шкалу оцінювання визначених показників. Так, високий рівень сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників має від 33 до 21 балів; середній рівень сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників – від 22 до 12 балів; низький рівень сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників – від 11 до 1 балів.

На констатувальному етапі дослідження отримано такі результати: високий рівень сформованості готовності до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників був діагностований тільки у 8% здобувачів вищої освіти експериментальної групи (ЕГ – група ДОБ-2.1 (д)) і 12% здобувачів вищої освіти контрольної групи (КГ – група ДОБ-2.2 (д)); середній рівень визначений у 40% студентів ЕГ і 52% студентів КГ; низький рівень зафіксований у 52% студентів ЕГ і 36% студентів КГ.

Узагальнюючи результати констатувального експерименту, ми дійшли висновку, що більшості студентів експериментальної та контрольної груп сформованість готовності до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників майже не різниться між собою й перебуває переважно на середньому й низькому рівнях, що зумовило необхідність підвищення якості формування готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників.

На формуальному етапі експериментального дослідження задля підвищення ефективності формування готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників зі студентами експериментальної групи (ДОБ-2.1 (д)) було розроблено та запроваджено методику застосування інноваційних технологій навчання майбутніх вихователів під час вивчення педагогічних та інших дисциплін, спрямованих на ознайомлення з розумовим вихованням дошкільників (особливо – розвитком розумових здібностей), на ознайомлення з інноваційними технологіями розвитку розумових здібностей дошкільників.

Задля підвищення рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників було використано та упроваджено такі інноваційні форми й методи навчання студентів, як інноваційні лекційні заняття (лекції-діалоги, лекції-візуалізації, лекції-прес-конференції); інноваційні семінарські заняття (семінар-дискусія, семінар-мозковий штурм, дослідницькі семінари); робота студентів у команді; інтелектуальний тренінг, кейс-метод, ділові ігри, інтелектуальні ігри.

У межах навчальної дисципліни «Педагогіка дошкільна» (загальна кількість годин становить 120, кредитів – 4, аудиторна робота – 54 години, самостійна робота студента – 66 годин, підсумковий контроль – екзамен) її було доповнено такими темами: «Доцільність використання інновацій у розвитку розумових здібностей дітей дошкільного віку», «Зміст технології роботи з дидактичними матеріалами М. Монтессорі», «Сутність технології використання коректурних таблиць Н. Гавриш», «Сутність технології «Логічні блоки» З. Дьєнеша», «Сутність технології розвитку винахідницьких завдань Г. Альтшуллера», «Зміст технології формування енциклопедичних знань Г. Домана». До самостійної та індивідуальної роботи студентів були включені такі завдання, як конспектування спеціальної додаткової літератури; підготовка й захист рефератів; розроблення та захист навчального проєкту (індивідуального навчально-дослідного завдання) з теми «Інноваційні технології у розвитку розумових здібностей дошкільників» з підготовкою презентації за певною технологією розвитку розумових здібностей дошкільників.

Розроблено та упроваджено в освітній процес ділових ігор («Організація і проведення заняття з дошкільниками за певною (за вибором студента) інноваційною технологією розвитку розумових здібностей дітей», «Конкурс авторських дидактичних ігор з розвитку розумових здібностей дошкільників», «Педагогічна рада з теми запровадження інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників» тощо).

Застосовано інтелектуальні ігри зі студентами (дебати з тем «Яку з інноваційних технологій краще застосовувати у розвитку розумових здібностей дошкільників?», «Чи доцільно використовувати інноваційні технології у розвитку розумових здібностей дітей раннього віку?», «Дитина та розвиток її інтелекту», «Презентація інноваційних майстерень», у процесі якої учасники інноваційних майстерень отримували й вирішували різноманітні цікаві дослідницькі завдання («Педагогічний глосарій», «Морський бій», «Ерудит», «Моделювання інтегрованого заняття за конкретною інноваційною технологією», «Презентація творчих інноваційних доробок» тощо)).

Акцентовано педагогічну практику студентів у сучасних закладах дошкільної освіти на оптимізації розумового розвитку (особливо – розвитку розумових здібностей) дітей дошкільного віку (завдання практики доповнено завданнями із застосуванням інноваційних технологій у розвитку розумових здібностей дошкільників). Стосовно дослідницької діяльності студентів тематику курсових робіт було доповнено темами, пов'язаними з інноваціями у розвитку розумових здібностей дітей дошкільного віку.

Задля перевірки ефективності розробленої формульованої методики з майбутніми вихователями контрольної та експериментальної груп було проведено контрольний етап експерименту, під час якого використано ті ж самі діагностувальні методи, що й на констатувальному етапі. Результати контрольного етапу педагогічного дослідження показали, що в ЕГ (група ДОБ-2.1 (д)) відбулись інтенсивні позитивні зміни у підвищенні ефективності сформованості готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників. Так, високий рівень діагностовано у 44% здобувачів вищої освіти, середній рівень виявлено у 44% здобувачів вищої освіти, низький рівень зафіксовано лише у 12% здобувачів вищої освіти. Порівняно з результатами констатувального етапу педагогічного дослідження простежується позитивна динаміка, адже значно збільшилась кількість студентів з високим рівнем сформованості готовності до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників і зменшилась кількість студентів з низьким рівнем, відбулись позитивні зміни також на середньому рівні. Таким чином, більшість здобувачів вищої освіти експериментальної групи перейшла на якісно новий рівень сформованості готовності до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників.

Майже не відбулося ніяких змін у контрольній групі (ДОБ-2.2 (д)), адже не змінились результати на високому рівні, який був діагностований у 12% здобувачів вищої освіти, середній рівень визначений у 56% здобувачів вищої освіти, низький рівень зафіксований у 32% здобувачів вищої освіти. Незначні зміни відбулись на низькому рівні (лише 1 студент перейшов з низького рівня на середній).

Висновки. Порівняльний аналіз прикінцевих зрізів як в експериментальній, так і в контрольній групах доводить ефективність розробленої та упровадженої експериментальної методики роботи та її дієвість у підвищенні ефективності формування готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників.

Перспективу дослідження вбачаємо у розробленні педагогічних умов формування готовності майбутніх вихователів до інновацій у розвитку розумових здібностей дошкільників.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / наук. кер. Т.О. Піроженко. Київ, 2021. 37 с.
2. Величко Т.Д. Підготовка майбутніх вихователів до формування ціннісних орієнтацій у старших дошкільників : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08. Одеса, 2014. 21 с.
3. Гончар Н.П. Формування готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до використання інтерактивних технологій : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 ; Національна Академія педагогічних наук України ; Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти». Київ, 2015. 306 с.
4. Демченко О.П. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до розвитку соціальної обдарованості дітей в проблемному полі педагогіки вищої школи. *Людинознавчі студії* : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка». Вип. 6/38. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені І. Франка, 2018. С. 116–130.
5. Довбня С.О. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до впровадження сучасних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку. *Innovative educational technologies: European Union experience and its implementation to the training of educators*. 2016. December 26–28. С. 38–43.
6. Іванюк Г.І., Матюштнець Я.В. Підготовка майбутніх вихователів до проєктування розвивального середовища засобами Smart-технологій. *Молодий вчений*. 2016. № 4 (31). С. 524–529.
7. Косило Н.В., Нич О.Б., Балаєва К.С. Готовність вихователів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності. *Science and education*. 2017. Issue 6. Р. 86–94.
8. Лесіна Т.М. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх вихователів до розвитку соціальних умінь і навичок у дітей передшкільного віку : автореф. дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.04, 13.00.08. Одеса, 2019. 40 с.
9. Петренко С.А. Підготовка майбутніх вихователів до формування у дітей дошкільного віку основних рухових умінь і навичок : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Київ, 2007. 19 с.
10. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 10.04.2021).
11. Богуш А.М. та ін. Стандарт вищої освіти України. Київ, 2019. 20 с.